

Sæby

Sæby Havn består i dag af en forhavn og en inderhavn. De største skibe, der kan besejle havnen, må max. være 50 m lange, 8 m brede og have en dybgang på 3,2 m. Havnen er anlagt foran den meget velbevarede gamle bykerne og fik et lodseri. Yderst til venstre på fotoet ses udløbet af Sæby Å.
Foto: Sæby Havn.

Udløbet fra Sæby Å var Vendsyssels eneste naturhavn indtil 1879, hvor åens udløb blev ændret. Det betød, at der kunne anlægges en havn, som derefter fungerede som trafik- og fiskerihavn og fik en udvidelse i 1910-11. Og fiskeriet skabte grundlaget for havnens fiskeindustri.

I 1798 inspicerede overlods, kommandørkaptajn Poul Løwenørn de kystbyer i Nordjylland, hvor der var lodserier. I Sæby, hvor der var omkring 500 indbyggere, var en snes beskæftiget ved fiskeri, søfart og lodsning ifølge folketællingen. Løwenørn undersøgte under inspektionen mulighederne for at etablere en postbådsrute til Norge fra Sæby, men det var der ikke grundlag for. I stedet fik havnen en beskeden udbygning nogle år senere, der bl.a. gav plads til seks hjemmehørende fartøjer.

Efter inspektionen af lodserierne i Jylland udstedte Poul Løwenørn et interim-reglement 27. oktober 1800 for Sæby Lodseri. Af reglementet fremgår, at "der indtil videre skal være to lodser, som skal have kundskab og tjenestekyndighed til at lodse ind og ud af Sæby Havn og til de bedste ankerpladser på reden og videre nordpå til Fladstrand og sydpå til Aså Red og til Hals Tønde".

Sæbys to lodser oppebar ifølge Rigsdagstidende et alderstillæg på 24 kr. og Sæby Lodseri et årligt tilskud på 900 kr. på finansloven for 1931. Lodsens indgik ved lovrevisionen i 1954 i havnekontorets drift, men havnen blev omfattet af DanPilots lodspligt for alle havne efter lodslovens ikrafttræden i 2006. Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg har Sæby Lodseris arkivalier.

Skrevet af Danmarks Lodsmuseumsforening

Marineministeriet, der fastsatte lodsvæsenets lodstakster i 1800-tallet, fastsatte i 1883 nedenstående lodspenge i 5 tabeller for Sæby Lodseri.

Tabeller for Lodspenge.

Draag- sig- hed.	Dag- gaa- ende.	Nr. 1.				Nr. 2.				Nr. 3.				
		Fra Søen ind til Sæby.				Fra Sæby til				Frederikshavns Stred Hirsholmene eller Dvalegrundene.				
		Sommer- betaling.		Vinter- betaling.		Sommer- betaling.		Vinter- betaling.		Sommer- betaling.		Vinter- betaling.		
Årb.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.		
50 Lods og bet- eber.	1-5	2	40	3	20	1	60	2	30	6	60	8	80	
	6	2	88	8	84	1	22	2	56	7	92	10	66	
	7	3	36	4	48	2	24	2	99	9	94	12	32	
	8	3	84	5	12	2	56	3	41	10	56	14	08	
	9									11	88	15	84	
	10									12	30	17	60	
	11									14	92	19	86	
	12									15	84	21	12	
	13									17	16	22	88	
	14									18	48	24	64	
	15									19	80	26	40	
	16									21	12	28	16	
	17									22	44	29	92	
	18									24	76	31	68	
		pr. Høb- merk.	..	48	..	64	..	32	..	48	1	32	1	76
	under 50 Lods.	1-5	1	80	2	40	1	20	1	60	4	96	6	60
		6	2	16	2	78	1	44	1	92	5	94	7	92
		7	2	52	3	36	1	68	2	24	6	98	9	24
8		2	88	3	84	1	92	2	56	7	92	10	56	
9										8	91	11	88	
10										9	50	13	20	
	pr. Høb- merk.	..	36	..	48	..	24	..	32	..	99	1	32	

Tabeller for Lodspenge.

Draag- sig- hed.	Dag- gaa- ende.	Nr. 4.				Nr. 5.				
		Asaa.				Hals Sønder.				
		Sommer- betaling.		Vinter- betaling.		Sommer- betaling.		Vinter- betaling.		
Årb.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.		
50 Lods og bet- eber.	1-5	10	20	13	60	13	80	18	40	
	6	12	21	16	32	16	56	22	08	
	7	14	28	19	04	19	32	25	76	
	8	16	32	21	76	22	08	29	44	
	9	18	36	24	48	24	31	33	12	
	10	20	40	27	20	27	60	36	80	
	11	22	44	29	92	30	50	40	48	
	12	24	48	32	64	33	12	41	16	
	13	26	52	35	56	35	88	47	84	
	14	28	56	38	08	38	64	51	62	
	15	30	60	40	80	41	40	55	20	
	16	32	64	43	52	44	16	58	82	
	17	34	68	46	24	46	92	62	66	
	18	36	72	48	96	49	68	66	24	
		pr. Høb- merk.	2	04	2	72	2	76	3	68
	under 50 Lods.	1-5	7	65	10	20	10	55	13	80
		6	9	18	12	24	12	42	16	56
		7	10	71	14	28	14	49	19	32
8		12	24	16	32	16	56	22	08	
9		13	77	18	36	18	63	24	84	
10		15	30	20	40	20	70	27	60	
	pr. Høb- merk.	1	53	2	04	2	07	2	76	

Ud over lodspengene fik lodsens etmålspenge, dvs. betaling hvis han var længere lodstid end 24 timer på skibet.
 Hjemrejsepengene var kr. 1,75 fra Frederikshavn og Hirsholmene, og kr. 2,50 fra Dvalegrundene og Asaa og 4,50 kr. fra Hals.
 Betaling for landsætning af lods fra et andet lodseri var 4 kr. om sommeren og 5 kr. om vinteren.